

Mediálne triky proti rodičovskému bonusu

Autor: Vladimír Palko

Dátum: august 2021

Zdroj : [Mediálne triky proti rodičovskému bonusu \(dennikstandard.sk\)](#)

Zápas o rodičovský dôchodkový bonus ide do neľahkého finále. Vladimír Palko reaguje na najnovšie námietky voči návrhu Krajiakovho ministerstva.

Zápas o presadenie rodičovského dôchodkového bonusu postúpil do finále. Bonus znamená, že pracujúce deti môžu prispieť svojim rodičom – dôchodcom čiastkou, ktorá predstavuje 5 percent ich odvodov, každému rodičovi po 2,5 percenta. Pritom tým deti nijako neohrozujú výšku svojho vlastného budúceho dôchodku. Ten sa im bude počítať rovnako ako doteraz.

Rodičovský bonus bol už pred pol rokom po prekvapujúco rýchlom politickom rozhodnutí vo vládnej koalícii zakotvený v slovenskej ústave, preto minister sociálnych vecí Milan Krajniak už nenavrhuje ústavný zákon o dôchodkoch. Teraz už treba len novelu zákona o sociálnom poistení, ktorá bude obsahovať aj návrh rodičovského bonusu. Tá novela je napísaná a Krajniak informoval, že ministerstvo ju predložilo do medzirezortného pripomienkového konania.

Ale pripravme sa na to, že to bude ťažké.

Treba zohnať už iba 200 miliónov

Po Krajiakovej tlačovke sa neprajné médiá sústredili na to, čo to bude stáť. Písali o „sekere“ 200 miliónov. Informáciu o nákladoch na bonus treba upresniť. Suma vynaložená ročne na bonus bude 650 miliónov eur. Krajiakovo ministerstvo sa veľmi slušne popasovalo s úlohou pokryť túto sumu z vlastných zdrojov. Jednak v tomto roku klesli výdavky Sociálnej poisťovne na dôchodky v dôsledku zvýšenej úmrtnosti pre pandémiu koronavírusu. Jednak ministerstvo navrhuje zvýšiť príjmy zrušením stropu, do ktorého fyzické osoby platia odvody. Týka sa to čosi vyše 40-tisíc pracujúcich s najvyššími príjmami nad 7 700 eur mesačne.

Tieto dve položky, jedno zníženie výdavkov a jedno zvýšenie príjmu, znamenajú pokrytie dvoch tretín z oných 650 miliónov. A tak zostáva už iba 200 miliónov, ktoré by ministerstvo chcelo pokryť zo zdrojov, ktoré sú mimo neho.

Suma 200 miliónov nie je z hľadiska štátneho rozpočtu nijako dramatická. Za mediálnymi nárekmi okolo nej treba vidieť politiku. Nie 200 miliónov, ale samotná myšlienka bonusu je pre kritikov podstatná. Vláda pokojne zrušila bankový odvod, čím zmizlo 300 miliónov príjmu, a sľubuje zvýšiť odvody do II. piliera na 6 percent, čo zvyšuje výdavky takmer o 200 miliónov. Tak to máme spolu takmer pol miliardy a nikto nenariekal kvôli sekerám. Tak kto má prednosť? Banky či rodiny?

Politická nevôľa

Už sme zvyknutí na to, že rodičovský bonus je pre niektorých vládných politikov neželané dieťa a priazni sa neteší ani v radoch opozície. Po ministrovom oznámení minulý týždeň sa ukázal paradox. Zavedenie rodičovského bonusu je predsa v programovom vyhlásení vlády. Jeho zakotvenie do ústavy v novembri podporilo vyše 90 poslancov vládnej koalície. Dnes však nie všetci z nich sú ochotní podporiť novelu zákona o sociálnom poistení, ktorá by dotiahla realizáciu bonusu do konca.

Najväčší problém zrejme bude s SaS, ktorá hovorí o diskriminácii. Nie je jasné, v akom zmysle, ale zrejme nesúhlasí s vykrytím časti nákladov na bonus zrušením odvodového stropu najbohatším. Strana Za ľudí len uviedla, že si počká na podrobnosti zákona.

Nie je však jasné ani stanovisko OĽaNO. Premiér Eduard Heger sa nechal počuť, že „štát nemôže sľubovať ľuďom niečo, čo im nevie dať“ a že „holubov na streche už bolo dost“. A že „zmeny v dôchodkovom systéme budú podrobené koalíčným dohodám“.

Neurčité premiérove slová charakterizujú náladu v koalícii. Nie je to otvorená nechť podporiť bonus, ale nevôľu tam cítiť. O všetkom sa rozhodne až na jeseň. Ale ľahké to nebude. Preto by sa aj žiadala väčšia mediálna ofenzíva zo strany ministerstva.

Čo sa premiérovho postoja týka, verím, že ak by bol bonus schválený, tak na jeho vládu sa po rokoch bude spomínať najmä v súvislosti s týmto reformným krokom.

A všetci politici by tiež mali mať na pamäti, že myšlienku rodičovského bonusu podporuje väčšina slovenského obyvateľstva, ako ukazuje prieskum.

Médiá zahmlievajú, ako sa len dá

Vojnu proti bonusu vedú najmä médiá. A jasnou podporou bonusu, a hlavne s vysvetľovaním jeho odôvodnenia sa možno stretnúť iba na stránkach Štandardu. Ostatné médiá, najmä (ale nielen) ľavicovoliberalne, problematiku poväčšine zahmlievajú.

Ako autor myšlienky bonusu na Slovensku, ktorý bol členom ministerskej komisie na prípravu dôchodkovej reformy, som napísal nemálo článkov, kde som vysvetľoval, prečo je bonus potrebný. Médiá však naďalej opakujú vlastné výmysly a predsudky.

Rád by som pomenoval tieto triky médií:

Po prvé, opakovane zveličujú náklady na bonus. Ešte v júli 2021 Denník N písal o „miliardovom bonuse“, hoci vyššie sme už vysvetlili, že je to podstatne menej.

Po druhé, myšlienku bonusu vydávajú za exotiku, hoci ona vyplýva z dávno známeho konceptu nemeckého ekonóma Wilfrida Schreibera, ktorý tvrdil, že výšku dôchodku nemožno odvodzovať iba od výšky odvodu do priebežného dôchodkového piliera a že dôchodok by mal závisieť i od odvodov jeho detí. Od toho je iba krok k rodičovskému bonusu, ktorý podporuje už takmer dvadsať rokov napríklad najznámejší nemecký (a vari i európsky) ekonóm Hans Werner Sinn, ktorého inak rád oceňuje Richard Sulík.

Médiá radi píšu, že ekonómovia sú proti bonusu. Eduard Žitňanský píše v Sme, že žiadny rešpektovaný ekonóm bonus nepodporuje. Asi mal na mysli tých slovenských, ale ani medzi nimi to nie je úplne pravda, lebo predseda Rady pre rozpočtovú zodpovednosť Ján Tóth v rozhovore pre Štandard vyjadril s bonusom umiernený súhlas. Povedal, že si ho vie predstaviť a uviedol: „Konceptuálne sa dá na rodičovský pilier pozeráť ako na ďalší faktor zásluhovosti. Už dnes máme čiastočnú zásluhovosť podľa výšky odvodov, aké platíme. Toto by bola rozšírená nepriama zásluhovosť aj na odvody, ktoré zaplatia naše deti do spoločného systému.“ Áno, tak to je. Treba povedať, že tí ekonómovia, čo s bonusom nesúhlasia, ponúkajú pokračovanie v nereformovanom priebežnom pilieri alebo sú priaznivcami II. piliera. Navyšovanie odvodov do II. piliera však znamená nechať v štichu asi milión súčasných dôchodcov, lebo o čo sa navýši odvod do II. piliera, o to menej možno vyplatiť súčasným dôchodcom z priebežného piliera.

Po tretie, ďalšia hra médií spočíva v označovaní bonusu za prejav ideológie. Žitňanský píše, že presadenie bonusu bude znamenať víťazstvo ideológie nad rozumom. Tou ideológiou je asi naše presvedčenie, že

potrebujeme viac detí. A veď potrebujeme, už to hovorí každý. Nuž, vzhľadom k tomu, že udržateľnosť priebežného piliera závisí od príchodu ďalšej generácie detí, víťazstvom ideológie nad rozumom je skôr súčasný stav, v ktorom platí, že čím viac detí máš, tým budeš mať nižší dôchodok. Prečo? Lebo čím viac detí človek má, tým menej svojej energie investuje do svojho uplatnenia na trhu práce, tým má menší plat, a teda aj dôchodok. Domnievam sa síce, že bonus môže presvedčiť ľudí mať aj viac detí, veď bonus znamená, že dieťa je okrem iného aj investíciou do budúcnosti. Tento argument však nepoužívam. Tým hlavným argumentom je odstránenie alebo aspoň zmiernenie absurdného princípu, že rodičia vychovávajú nových pracujúcich pre udržanie dôchodkového systému v chode a systém im za to dá menší dôchodok v porovnaní s tými, čo tých pracujúcich nevychovali alebo ich vychovali menej. Lenže médiá sa tvária, že tie tabuľky ukazujúce, ako s počtom detí klesá dôchodok rodiča, neexistujú.

Po štvrté, ignoranciou nespravodlivého paradoxu, ktorý pri dôchodkoch znevýhodňuje viacdetných oproti menejdetným, sú aj heslá typu: bonus netreba, treba škôlky, flexibilitu v zamestnaní žien, atď. Tak píše napríklad Tomáš Zemko v Pravde v článku „Dôchodky: Takto sa to nerobí!“

A veď nič proti škôlkam a flexibilitu. Sme všetkými desiatimi ZA. My však nepresadzujeme bonus z pozície tých, čo sú sociálne citiaci a milosrdne niekomu niečo dávajú. Rodičia majú dostať bonus preto, lebo im patrí. Odrobili si ho. Napríklad tých dnešných milión dôchodcov, ktorí sú poslednou generáciou, ktorá naozaj tých detí mala dosť na udržanie systému. Na týchto sa už potreba škôlok a flexibilného zákonníka práce nevzťahuje. Tých hodíme cez palubu? Takto sa to vari robí?

Po piate, iné médiá, napr. Miroslav Homola v Pravde v článku „Z Ficovho blata do Krajniakovej kaluže“, hovoria, že bonus znevýhodňuje bezdetných. Opäť je to ignorácia súčasnej reality „Tvoje deti zvyšujú dôchodok iným a znižujú tvoj“. To súčasný stav znevýhodňuje detných. Za súčasného stavu platí, že bezdetní v priemere zarábajú viac, a teda majú v priemere aj vyšší dôchodok ako rodičia, ktorí deti mali. A za ich deti, ktoré dnes platia dôchodky bezdetným, sú ešte aj diskriminovaní. Pritom bonus, ako ho navrhlo ministerstvo, rozdiel v dôchodkoch len znižuje, ale úplne nelikviduje.

Po šieste, ďalším pseudoargumentom je, že za dieťa, ktoré pracuje v zahraničí rodič bonus nedostane. Áno, bonus zo slovenského dôchodkového systému dostane rodič za dieťa, ktoré vychoval ako platiteľa odvodov do slovenského dôchodkového systému. Má to byť argument pre to, aby nedostal nikto nič? Myslím si, že nie. Iste, keď som celé roky premýšľal o rôznych variantách rodičovského bonusu, do úvahy pripadala i verzia, ktorá neprihliada na to, či deti dôchodcu pracujú, podľa nej by sa bral do úvahy len ich počet a bonus by sa zvyšoval s každým ďalším dieťaťom o pevnú sumu. Každý však rozumie, že by mohlo dochádzať k zneužívaniu takéhoto princípu, lebo by neukladal rodičovi povinnosť dobre dieťa vychovať.

Po siedme, pousmial som sa ešte nad otázkou pána Žitňanského zo Sme, ktorého trápi, či sa niekto pýtal seniorov, či bonus vôbec chcú a či sa ich pýtal na názor o slabosti poisťovne vyplácať základné penzie? Nuž, pravdu povediac, doteraz ma nikdy nenapadla možnosť, že seniori si neželajú zvýšenie dôchodkov. Vyššie som však spomenul prieskum, v ktorom sa pýtali nielen seniorov, ale všetkých občanov, či schvaľujú rodičovský bonus. Väčšinová odpoveď bola Áno. Na názor o schopnosti poisťovne vyplácať penzie sa v prieskume nikto nepýtal. Veď napokon minister Krajniak robí všetko preto, aby zdroje na bonus našiel. Inak, aj zvyšovanie odvodov do II. piliera tiež ovplyvňuje schopnosť poisťovne vyplácať penzie. Tu sa však pán Žitňanský nepýtal, či sa na ňu seniorov niekto pýtal.

V spore, ktorý sa rozhorel je skutočne veľa ideológie, ale nie na strane navrhovateľov bonusu. Bonus vnáša rozum do pokriveného systému. Pokrivenie bolo ignorované v celej Európe desaťročia, ale demografický vývoj ho odhaľuje neúprosne. Potrebujeme spoločenskú dohodu o riešení, nie pokračovanie status quo.

Bude to, zdá sa, horúca politická jeseň.